

IZLOŽBENA I PEDAGOŠKA DJELATNOST HRVATSKOG ŠKOLSKOG MUZEJA TIJEKOM 2005. GODINE

Hrvatski školski muzej, uz Stalni postav, redovito priređuje tematske povremene izložbe predstavljajući široj javnosti vrijednu građu povijesti školstva i pedagogije Hrvatske.

Izložba Muški ručni rad

Protekle 2005. godine Muzej priredio je dvije središnje izložbe: *Muški ručni rad u pučkim, stručnim, građanskim i učiteljskim školama kontinentalne Hrvatske i ABC za odrasle, Opismenjavanje odraslih u 20. stoljeću.*

Izložbu *Muški ručni rad u pučkim, stručnim, građanskim i učiteljskim školama kontinentalne Hrvatske* priredila je viša kustosica Hrvatskog školskog muzeja Vesna Rapo. Izložbom je predstavljen povijesni pregled ustroja muškoga

ručnog rada u pučkim, stručnim, građanskim i učiteljskim školama na prostoru kontinentalne Hrvatske u razdoblju od 80-ih godina 19. stoljeća do početka Drugoga svjetskog rata. Izložbu su sačinjavala 402 izložka. Posebice su istaknuti radovi nagrađivani na gradskim, županijskim, gospodarskim, zemaljskim te svjetskim izložbama, a napose radovi nagrađeni na Svjetskoj izložbi u Parizu 1900. godine, koji su dio cjeline u kojoj je predstavljeno školstvo u Hrvatskoj i Slavoniji, za što je Kraljevska zemaljska vlada, Odjel za bogoštovlje i nastavu, nagrađena Grand Prix medaljom za izložene radove.

Uz izložbu tiskan je katalog *Muški ručni rad u pučkim, stručnim, građanskim i učiteljskim školama kontinentalne Hrvatske* u kojem autorica Vesna Rapo obrađuje europski kontekst i utjecaje te uvođenje i razvoj nastavnog predmeta *Muški ručni rad* u hrvatske škole. Počevši od uvođenja ručnog rada u obliku tečajeva s namjerom osposobljavanja dječaka za obrtnički rad, preko stručnih škola, do uvođenja u škole odgojnog ručnog rada prema nordijskom uzoru, poznatog kao *slöjd* i ručnog rada kao dijela nastave gospodarstva krajem 19. stoljeća. Putem kataloga čitatelj dobiva cjeloviti uvid u tematiku, danas zanemarenog i gotovo zaboravljenog nastavnog predmeta muškog ručnog rada.

Posjetitelji su izložbu mogli razgledati od 26. siječnja do 31. ožujka 2005. godine. Izložbu je pratila likovna radionica. U okviru radionice posjetitelji su kroz igru s glinamolom i recikliranim papirom upoznawali tehniku muškog ručnog rada koji se poučavao u pučkim školama.

Krajem 2005. godine otvorena je izložba *ABC za odrasle, Opismenjavanje odraslih u 20. stoljeću* autorice Branke Ujaković, kustosice Hrvatskog školskog muzeja. Na 10 zidnih panoa pruža se pregled udžbenika i organizacijskih oblika opismenjavanja / obrazovanja odraslih kroz 20. stoljeće i problematika suzbijanja analfabetizma kod

Predstavljanje kataloga izložbe ABC za odrasle...
Opismenjavanje odraslih u 20. stoljeću

Gostujuća izložba Slovenskog školskog muzeja
Stara škola novu tuče

odraslih. Poticaj izložbi i katalogu bila je analiza udžbenika za opismenjavanje odraslih u 20. stoljeću dostupnih u Zbirci udžbenika i priručnika Hrvatskog školskog muzeja. Uz građu Hrvatskog školskog muzeja korištena je i građa Hrvatskoga povijesnog muzeja, Nacionalne i sveučilišne knjižnice te Muzeja Sveti Ivan Zelina.

U katalogu *ABC za odrasle* autorica navodi sve dostupne podatke o udžbenicima, aktivnosti i bibliografiju kojom ukazuje na autore, radove i pristupe opismenjavanju / obrazovanju odraslih tijekom 20. stoljeća te na taj način daje prilog problematici opismenjavanja odraslih u Hrvatskoj.

Izložba je osmišljena kao pokretna, a prvo gostovanje dogovoreno je s Kninskim muzejom. Izložba je bila otvorena od 29. prosinca 2005. godine do 31. ožujka 2006.

Kao rezultat kontinuirane suradnje Muzeja sa školama i učeničkim domovima priređuju se izložbe učeničkih radova nastale unutar nastavnih, izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti učenika. U suradnji s Gradskim uredom za kulturu, obrazovanje i šport Muzej organizira već tradicionalno *Izložbu školskih listova osnovnih i srednjih škola* u sklopu literarnoga, dramskoga i novinskog stvaralaštva *LIDRANO*. Godine 2005. predstavljeno je 69 školskih listova. Izložba je bila postavljena od 1. do 3. ožujka 2005. godine. Izloženi listovi su nakon izložbe ostali u fondusu Muzeja. U sklopu *Domijade*, natjecanja učeničkih domova grada Zagreba, u vremenu od 11. do 16. tra-

vnja 2005. održana je izložba stvaralaštva njezinih sudionika. Na izložbi je prikazano dvjestotinjak različitih likovnih, ručnih te ostalih radova.

Hrvatski školski Muzej od samog početka sudjeluje u muzejsko – pedagoškoj igri zagrebačkih i hrvatskih muzeja koja se kontinuirano održava, sada već jedanaestu godinu za redom, s ciljem da se dječjoj populaciji približi ulogu i zna-

čenje muzeja. Igru organizira Sekcija za muzejsku pedagogiju Hrvatskog muzejskog društva povodom Međunarodnog dana muzeja (18. svibnja). Tema jubilarne desete muzejsko-pedagoške nagradne igre bila je *Portal*. Projektom *Kada je kazna ušla u školu*, Hrvatski školski muzej simbolično je otvorio vrata prošlosti i otkrio posjetiteljima svijet školskih kazni i nagrada. Tim povodom Muzej je ugostio izložbu Slovenskog školskog muzeja iz Ljubljane *Stara škola novu tuče – Od straha Božjeg do dječjih prava* čiji je autor mr. Stane Okoliš. Izložba govori o disciplini u školi i školskom odgoju u posljednjih 100 godina. Hrvatski školski muzej je u informativno-edukativnom kutku predstavio školske kazne i nagrade u Hrvatskoj tijekom 19. stoljeća te obilježio pred-

Izložba Stop nasilju među djecom

Posjet djece vrtićke dobi

Izložba Dobrojutro more

mete koji govore o kaznama i nagradama u svom Stalnom postavu. Posjetitelji su mogli razgledavati izložbu od 20. travnja do 30. kolovoza 2005. Za male posjetitelje priređivane su radionice/igraonice i anketni listić u kojem su davali mišljenje o kaznama i nagradama u školi.

Izložbom *Škola o suncu* u suradnji s Vichyjem Slovenije i Hrvatske te Hrvatskim dermatovenerološkim društvom upoznali

smo posjetitelje s opasnostima koje može prouzročiti sunce te kako se valja zaštititi. Likovni radovi učenika pod naslovom *Pametna glava štiti svoju kožu* nastali su u okviru projekta koji su organizirali Laboratoriji Vichy i Hrvatsko dermatovenerološko društvo. Izložba je bila otvorena od 1. do 15. lipnja.

Početkom školske godine pod geslom *Neka škola započne u školskom muzeju* u Muzeju se predstavlja jedna škola, jedan razred, projekt škole i sl. Izložbom *Stop nasilju među djecom* predstavili su se učenici Škole primijenjene umjetnosti i dizajna iz Zagreba od 17. lipnja do 30. kolovoza 2005. Učenici prvih razreda Škole primijenjene umjetnosti i dizajna izradili su 40-ak plakata u okviru nastave predmeta *Pismo* pod stručnim vodstvom akademske slikarice Zlatice Kovačiček Poljan. Radovi su nastali kao učenička refleksija na temu *Stop nasilju u školama* i predstavljaju njihovo viđenje teme, njihovu reakciju na ono što su neki od njih i sami proživjeli tijekom osnovnog školovanja izraženo kroz likovno djelovanje.

Muzej surađuje i s odgojno-obrazovnim institucijama izvan Hrvatske. Sredinom rujna u muzeju su gostovale izložbe iz Albanije i Bosne i Hercegovine. Izložbom *Rudina Proda* predstavljeni su radovi autistične djevojke Rudine Prode iz Albanije čiji su radovi do sada predstavljeni u mnogim zemljama. U vremenu od 15. do 20. rujna predstavljeno je 30-ak crteža i ulja na platnu.

Istovremeno posjetitelji su mogli razgledati i izložbu *Koraci nade* od 15. do 17. rujna 2005. Izložbom su predstavljeni radovi kreativnog stvaralaštva korisnika Centra za djecu sa višestrukim smetnjama *Koraci nade* iz Tuzle. Centar je osnovan 1994. godine kao jedan od projekata engleske nevladine organizacije Oxfam i pruža usluge za 144 djece i mladih do 21 godine.

Ciklus predstavljanja pojedinih škola, razrednih odjeljenja i pojedinaca krajem i početkom školske godine Muzej je nastavio izložbom *Prirodoslovlje u osnovnoj školi*. Na izložbi je predstavljen istraživački rad učenika u izbornoj i dodatnoj nastavi iz biologije i astronomije Osnovne škole *Bogumil Toni* iz Samobora u vremenu od 30. rujna do 12. listopada 2005. Izložbu su pratile radionice *Noćni leptiri* i *Zvjezdano nebo iznad Zagreba* uz predavanje *Svemir i mi* (predavač gosp. Darije Maričić, dipl. ing. fizike iz Zvezdarnice Zagreb) te keramičarska radionica *Gipsani odljevi biljaka*.

Predstavljanje učeničkih kreacija u okviru Domijade

Muzej je u suradnji s Austrijskim kulturnim forumom organizirao izložbu radova učenika osnovnih i srednjih škola Hrvatske, Austrije i Mađarske *Dobro jutro more!*. Ta se kulturna manifestacija održava pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture RH od 1997. godine u organizaciji Društva hrvatskih književnika, Matice Hrvatske i općine Podstrana. Ovogodišnji deveti susreti inspirirani su stihom pjesnika Jakše Fiamenga: *More je još uvijek druga riječ za svjetlost*. Nakon što je prvotno bila postavljena u Podstrani, gostovala je prvi put u Budimpešti i zatim u Beču. U Hrvatskom školskom muzeju izložbu se moglo razgledati od 14. do 28. listopada 2005.

O nasilju u adolescentskim vezama posjetitelji su mogli saznati putem izložbe *Imaš 100% pravo na nenasilje* od 3. do 11. studenog 2005. Izložba je postavljena u suradnji s Centrom za edukaciju, savjetovanje i istraživanje (CESI) iz Zagreba. Sama izložba je završni dio opsežnog projekta koje je CESI provodio tijekom 2004. godine. Na izložbi su prikazani radovi učenika iz osnovnih i srednjih škola i đачkih domova.

U vrijeme zimskih školskih praznika Muzej je priredio nagradnu igru za djecu tijekom koje se mogao razgledati Stalni postav, izložba *ABC za odrasle...* te sudjelovati u radionicama i kupnjom ulaznice sudjelovati u igri. Sretni dobitnici nagrađeni su: MP3 playerom, memory stickom te edukativnim publikacijama.

Hrvatski školski muzej je 19. prosinca 2005. nagradio 5 najuspješnijih učenika iz Siska posjetom Stalnom postavu te publikacijama. Taj susret rezultat je akcije traganja za najstarijom slikovnicom povodom pokretne izložbe *Od slikovnjaka do Vragobe* koja se održala u Sisku od 14. rujna do 7. listopada 2005. na Dječjem odjelu Narodne knjižnice i čitaonice Sisak.

Muzejska pedagoška radionica

Već desetak godina Hrvatski školski muzej prikuplja likovne radove djece u dobi od 6 do 15 godina, diljem Hrvatske. U suradnji s Veleposlanstvima Japana i Republike Češke muzej šalje likovne radove na međunarodne izložbe u Naritu i Lidice. Dio tih radova muzej pohranjuje u bogatu zbirku dječjeg likovnog stvaralaštva koja datira od samog osnutka Muzeja 1901. godine. Na međunarodnu izložbu dječjeg likovnog stvaralaštva Lidice 2005. (Češka Republika), koja je održana od lipnja do rujna 2005., poslana su 33 likovna rada, a na Međunarodnu izložbu dječje umjetnosti u Nariti (Japan), koja je održana 2005., poslano je 10 likovnih radova. 2005. godine Muzej je sudjelovao i na *Drugoj međunarodnoj izložbi vizualne umjetnosti BUZA* u Tirani (Albanija) s 15 dječjih likovnih radova.

Tijekom 2005. godine pokretne izložbe Hrvatskog školskog muzeja su u suradnji s različitim kulturnim i odgojno-obrazovnim ustanovama gostovale diljem Hrvatske i u inozemstvu. Izložba *Od slikovnjaka do Vragobe...* gostovala je u Požegi (1. – 15. veljače), Osijeku (10. – 24. ožujka) i Sisku (14. rujna – 7. listopada); izložba *Zabava i pouka dobroj djeci i mladeži...* u Ljubljani (11. svibnja – 30. rujna) i Zadru (17. listopada – 12. studenog); izložba *Budi pripravan! – učenje i zabava od skauta do izviđača* u Kninu (2. – 31. svibnja); izložba *Hrvatski školski muzej između dvaju simpozija školskih muzeja (2003. – 2005.)* u Ittingenu (Švicarska) (21. – 24. srpnja).

Izložbenom i pedagoškom djelatnošću Hrvatski školski muzej svake godine proširuje i obogaćuje svoju raznolikost ukupnu muzejsku djelatnost.

Ivana Dumbović